

P. III. 490

BIBLIOTECA
CENTRALA UNIVERSITATII
BUCURESTI

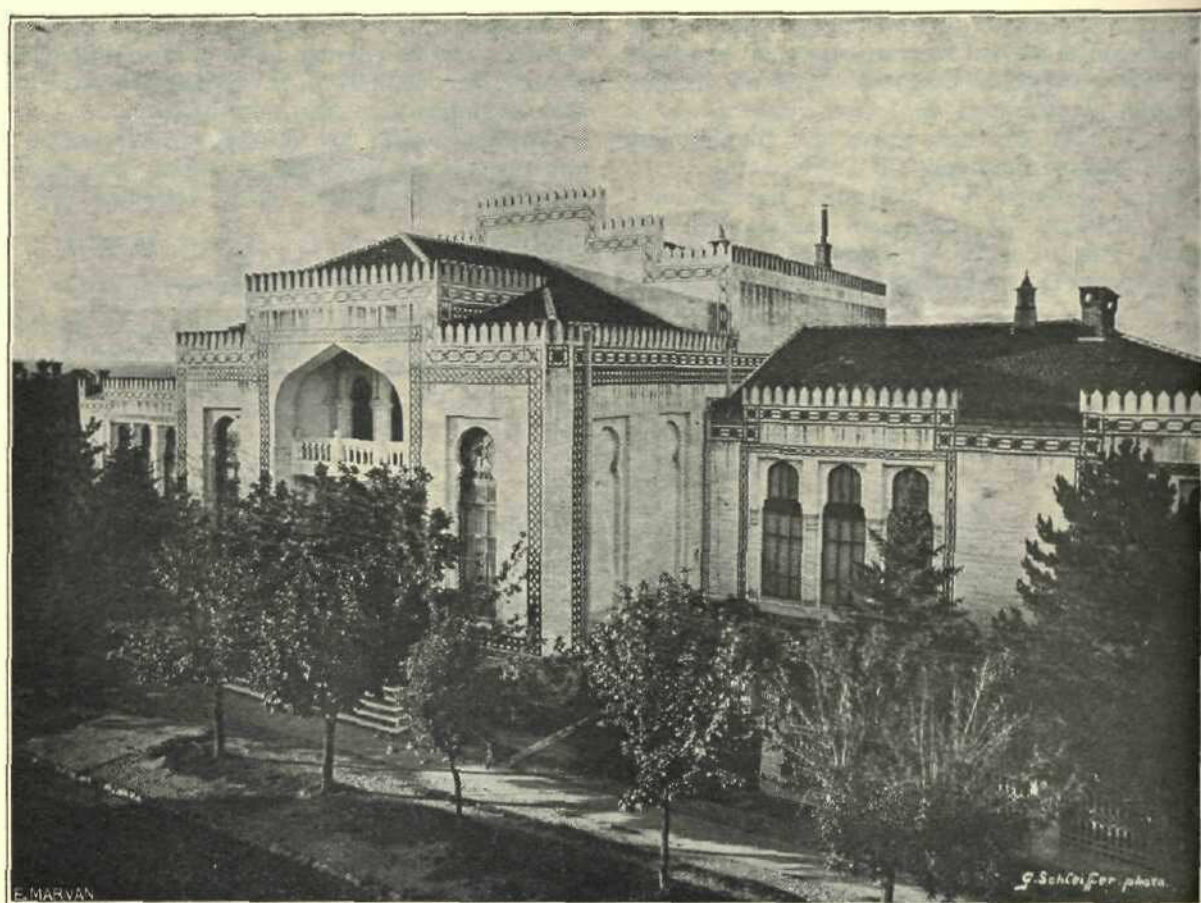
BOABE DE GRÂU

ANUL IV, N-rul 2

REVISTA DE CULTURĂ

FEBRUARIE 1933

Muzeul Național de Istorie Naturală din Chișinău

MUZEUL NAȚIONAL DE-ISTORIE NATURALĂ DIN CHIȘINĂU

« Acest monument al științei este cel mai mareț omagiu pe care oamenii pricepuți ai Basarabiei l-au adus progresului și civilizației ».

Generalul V. Makarowitsch¹⁾

Basarabia... iată o noțiune de care involuntar se leagă, la nebasarabeni, oarecare sentiment de pericol, incultură, rusism și alte defecte sau « defecte ». După aceste concepții Basarabia ar fi, deci, o provincie de cultură inferioară, de oameni primitivi, rămași în urma mult lăudatului și respectatului Apus european.

Privite și studiate mai din apropiere, sine ira et studio, adică prin prisma omului obiectiv, nuanțele neplăcute, inerente, încă, — ideii pe care o avem asupra Basarabiei, — încep să se topească. Faima, capricios produs al colectivității umane, arareori păstrează calea mijlocie. În chestia Basarabiei a știut să exagereze în sens pejorativ,

cum în chestiuni nebasarabene exagerează adesea în sens optimist.

Iată deci un interesant fenomen social: un fel de « tradiție » contimporană, care în cazul nostru a împiedecat atât de mult reluarea raporturilor bune dintre cei din răsăritul și cei dela apusul Prutului. Neteziți frontiera sufletească, artificial creată la Prut, și dela sine Nistrul va deveni zid despărțitor de simțiminte și tendințe.

Luați seama: geografia modernă caută hotarul dintre Europa și Asia undeva în răsăritul Car-

¹⁾ Cuvinte scrise (în 14.VIII.1921) de generalul Makarowitsch în cartea vizitatorilor Muzeului.

paților noștri. Să contribuim deci, prin slovă și faptă, ca noi Românii să rămânem cu toții în Europa, de care suntem legați prin obiceiuri milenare, cu toate că în definitiv toți Europeanii au venit din Asia.

Gurile se strâmbă asupra acestei informații. Și totuș: așa este. Mai mult încă: nici nu trebuie

Baronul A. Stuart,
creatorul și întâiul director al Muzeului

să ne fie rușine că ne tragem din Asia, fiindcă nu suntem decât o pepinieră culturală, azi emancipată, a Asiei, — a Asiei lui Hristos, a lui Budha, a lui Mohamed, și a multor altor genii.

Credeți, oare, într'adevăr în «superioritatea» noastră europeană și priviți cu dispreț la cele 400 de milioane de suflete din patria holerei, sau la cele vreo 500 de milioane de oameni galbeni? Nu uitați de cultura lor că e mai veche decât a noastră, că acești Asiatici au fost popoare civilizate și cu tradiții, pe când Europeanii erau încă adevărați primitivi.

Veți spune, poate, că «i-am întrecut» pe Asiatici. Prin ce? Poate prin aceea că mulțumită «civilizației» noastre nu mai avem nevoie de pumnal, ci ne putem omori reciproc prin bombe și prin gaze? Oare «civilizație» a fost că Europeanii s'au năpustit unii asupra altora? Nu, superioritatea tehnică a Europei nu constituie încă ceea ce înțelegem sub «civilizație», iar cultura maselor celor vreo 400 de milioane de Europeani este prea puțin deosebită de a Asiaticilor. Să face distincție între masa primitivă și ignorantă la noi ca și dincolo de Bosfor, și capetele luminate sunt sporadice aici ca și acolo.

Că avem mai puțini analfabeți, aceasta nu însemnează încă a fi de o cultură superioară, dacă cunoașterea buchilor nu este însoțită de dragostea cetitului. Și tocmai aici pare a sta una dintre afi-

nitățile orientale ale neamului nostru, încât chiar un profesor și un filozof ca Rădulescu-Motru, noroc însă că înzestrat cu ironie din contactul cu Caragiale, spune că analfabetismul este un destin al națiunii române. Inteligența, în fine, a lumii orientale depărtate nu ne este cu nimic inferioară, după cum dovedesc, printre altele, progresele pe care le-a făcut, în timp surprinzător de scurt, bunăoară știința la Japonezi și alți Asiatici.

A avea alt specific, nu însemnează a fi inferior, precum peștele în apă nu este inferior decât omului de pe uscat; sunt condiții incomensurabile, fiecare foarte bun în mediul lui.

Iată, deci, că țara noastră se află în o zonă critică, ce desparte două lumi de diferite civilizații, gândiri și simțiri omenești.

În dreapta Prutului suntem în Europa, deși nu putem nega oarecare rudimente răsăritene. În stânga Prutului însă simțim influența unei alte lumi, a cărei apropiere n'a rămas fără urme. Care este, și care ar trebui să fie ținuta noastră față de acest fapt?

Decât să ostracizăm și să disprețuim ceea ce n'am ajuns a înțelege, mai bine să căutăm a pătrunde în ce ne pare straniu încă. Aceasta cere însă răbdare și bună credință, adică tocmai însușiri care sunt rare la contemporanii noștri. Iată, deci,

F. Ostermann,
fost preparator al Muzeului

una dintre cauzele pentru care Basarabia este prea puțin sau numai în sens rău cunoscută.

Și tocmai aici stă — după modesta mea credință și tendință — una dintre cele mai de căpetenie meniri ale Muzeului Național de Istorie Naturală din Chișinău. Această instituție științifică a Basarabiei, cea mai de frunte, are în noul ei program

și năzuința de a mijloci, atât Basarabenilor cât și nebasarabenilor, cunoașterea provinciei din toate punctele de vedere, și de a contribui la înlăturarea neînțelegerii cu care, prea adeseori, este privită Basarabia. Muzeul are deci un important rol social și reprezentativ, pe care indivizii singurateci nu-l pot avea niciodată, precum celula nu poate reprezenta un organism întreg. Să nu se confunde, deci, indivizi sau întâmplări singuratece, cu însuș caracterul unei provincii întregi. Frunza nu reprezintă copacul întreg; nu vă lăsați, deci, oprți sau induși în eroare de câte o frunzuliță, oricât

cu rezultate mai bogate și directive mai multilaterale decât chiar institutele universitare de strictă specialitate.

În acest sens, fostul ministru de agricultură G. Ionescu-Șișești ¹⁾ scrie: «Iată un muzeu care poate fi dat pildă de organizație instructivă pentru marele public, și în același timp o instituție de cercetare care contribuie la cunoașterea țării și la progresul științei».

Așa dar, Muzeul are următoarele scopuri principale:

1. Adună și păstrează tot ce contribuie la cu-

Intrarea laterală a Muzeului

de sus ar fi atârnată ea — de unde totuș va cădea —, ci priviți ființa întregă.

Precum se vede, contrar părerii curente Muzeul modern în general, și al Basarabiei în special, trebuie să fie mai mult decât o simplă colecție. După opinia celor mai mulți oameni, muzeele n'ar fi decât niște panorame stabile. Într'adevăr, trebuie să recunoaștem că unele muzee provinciale nu sunt altceva decât panorame. Cu atât mai mult se impune să nu se confunde astfel de instituții locale, cu marile așezăminte de cultură activă și progresistă, cum trebuie să fie și Muzeul Basarabiei.

Unde este personal științific permanent, acolo muzeul modern trebuie să fie un organism creator,

noașterea Basarabiei, fiind deci ca o arhivă științifică;

2. Creează în diferitele ramuri ale științei; și

3. Caută să împrăstie, cât mai extensiv și intensiv, în toate păturile populației — din colibă până în palat, și dela școlar la savant — tot ce știm și gândim asupra patriei noastre minore.

În rezumat: Muzeul Basarabiei trebuie să fie un institut pentru studiul omnilateral al provinciei, ca o Academie deci, a regiunii dintre Prut și Nistru ²⁾.

¹⁾ Din albumul vizitatorilor.

²⁾ Cine se interesează mai de aproape pentru noul program de lucru al Muzeului Basarabiei, găsește o expunere mai largă în volumul 4 (1932) al Buletinului Muzeului Național de Istorie Naturală din Chișinău.

Bucovina, mica noastră vecină, care este numai cât un sfert din Basarabia, își are universitatea ei. Provincia între Prut și Nistru, sărmana cenușotcă, tampon politic și cultural, a trebuit să se mulțumească cu mai puțin: în locul unei Facultăți de științe, are Muzeul din Chișinău. Cu atât mai mari vor trebui să fie în consecință, eforturile instituției noastre, spre a compensa, pe cât va fi cu putință, dureroasa lipsă a unui așezământ destinat în special științei.

Domeniile istoriei naturale nu cuprind, cum se crede de obicei, numai plantele, animalele și pietrele. Istoria naturală este cu mult mai vastă, mai ales că și omul cu toate produsele lui nu este decât o parte a naturii, și încă una importantă prin înrâurirea lui asupra restului naturii. Iată, deci, dovada că în competența Muzeului de Istorie Naturală cad încă, pe lângă științele naturale propriu zise, și cele mai multe domenii și produse ale activității omenești. Ca atari avem bunăoară agromonia, preistoria, etnografia, antropologia, industria și altele.

Muzeul are un Buletin propriu, din care au apărut până acum 4 volume.

Buletinul nu este destinat popularizării, ci lucrărilor originale științifice asupra Basarabiei. Rolul acestei publicații specifice basarabene este cu atât mai important, cu cât provincia noastră nu are nicio altă scriere periodică, destinată special cunoașterii științifice a Basarabiei.

Primele 3 volume conțin în total 6 studii științifice. Volumul 4 (1932) aduce o duzină de studii zoologice, geologice, himice, agricole, geografice și limnologice, referitoare la Basarabia. Spațiul restrâns al «Boabelor» nu ne îngăduie, însă, să le cităm aici. Judecând după bogăția materialului

științific ce a fost adunat în 1932, și continuă a se recolta, proximal volum al Buletinului va fi și mai bogat, încât a ajuns înălțimea publicațiilor similare ale statelor din apus.

Vedere din secția etnografică

Din 1932, Muzeul și-a câștigat zeci de colaboratori, români și străini, pentru studiul cât mai multilateral al Basarabiei. Viitorul va dovedi rezultatele acestor migăloase și îndelungate cercetări. Accentuăm însă cu tot dinadinsul că subvenționarea Muzeului (Basarabiei!) este prevăzută

numai în bugetul Ministerului Instrucției Publice, care din cauza situației financiare a Statului n'a dat în 1932 niciun singur leu pentru cheltuieli materiale. Cu toate că Muzeul lucrează numai pentru Basarabia, această provincie nu-i dă nicio subvenție, deși s'a stăruit mult la toate prefecturile,

pe care o îndură de un an întreg. Ascunzișul nu ne servește la nimic bun, preferabil este să cunoaștem adevărul, oricât ar fi el de crud.

După această penibilă, dar edificatoare excursie în domeniul finanțelor, ne îndreptăm spre istoria instituției.

Coperta albumului de covoare tipărit în 1912

orașele, camerele agricole, etc. Iar Chișinăul, — același Chișinău care se mândrește de Muzeu, — nu-i dă niciun ajutor, ba nici măcar lumina ¹⁾ și apa.

Să fim iertați, dar prea este mare și nejustificat contrastul între cele 2 milioane lei ce a primit Muzeul în cei 5 ani precedenți, și absoluta lipsă

¹⁾ Spre a arăta situația precară în care se află Muzeul, este vrednic să amintim că în Febr. 1933 primăria orașului i-a tăiat furnizarea curentului electric, deoarece Muzeul nu l-a putut plăti.

de lei.

Baronul Stuart, creatorul Muzeului, a fost însă și victima propriei sale creații, deoarece pentru construirea palatului se prevăzuse numai 80.000 de ruble, iar idealistul aristocrat, dând clădirii dimensiuni mai vaste, trece cu 45.000 de ruble peste prevederi. Pe motivul acesta, baronul este atacat de adversarii săi, până când în 1907 se retrage dela Zemstvă.

Adversarii baronului Stuart au cerut chiar desființarea Muzeului, iar colecțiile trebuiau să treacă

În anul 1889, Zemstva basarabeană, adică asociația județelor, organizează o expoziție agricolă în Chișinău. După închiderea acestei expoziții, o parte din materiale se păstrează și formează un mic muzeu, creat ad hoc. Acesta este modestul început al Muzeului nostru.

Sufletul inițiator și îndrumător al noului așezământ a fost Baronul A. Stuart, care între 1889 și 1907, în calitatea lui de președinte al Zemstvei, a fost de drept și director al muzeului.

În 1891, F. F. Ostermann este angajat preparator al muzeului. Ostermann n'avea studii superioare, era însă un foarte bun preparator, mai ales în domeniul zoologiei. Precum vedem, încă de timpuriu instituția noastră a părăsit caracterul ei unilateral de muzeu pur agricol, mărindu-și câmpul său de activitate și în alte direcții. În domeniul zoologiei, munca preparatorului a dat rezultate foarte bune, încât cele mai frumoase preparate anatomice provin din mâna dibace a lui Ostermann. După 14 ani de activitate muzeală, F. Ostermann moare, dar soția lui Albina, — care în răstimp învățase tehnica preparării dela soțul ei, — duce munca mai departe, continuând-o cu dragoste și pricepere până azi, deși seniora noastră conservatoare a trecut de 76 de ani.

Muzeul n'avea însă local propriu. În 1903 se face o nouă expoziție agricolă la Chișinău. Se decide a se construi, pentru Muzeu, o clădire specială în care să se facă și expoziția. Acest proiect se realizează, și astfel Muzeul capătă un edificiu propriu. Construcția a costat 125.000 de ruble, ceea ce azi egalează cu circa 13 milioane

Covor basarabean. (Din colecția de covoare a Muzeului Basarabiei)

la universitatea din Odessa. Bine înțeles, acest proiect, menit să nimicească creația lui Stuart, nu s'a realizat.

În 1917 baronul A. Stuart moare. Acest om n'a fost numai nobil după nume, ci mai mult încă, un bărbat de noblețe sufletească. A realizat cu totul desinteresat, cea mai frumoasă creație științifică și culturală a Basarabiei. Și precum sufletul este legat de viața corpului, așa și numele baronului Stuart trebuie să rămână legat de-a-pururi de creația sa vie, de existența acestui Muzeu.

Țimp de aproape două decenii, Muzeul a fost numai agricol și zoologic. Mai târziu s'a înființat și o colecție de etnografie și industrie casnică. Această secție posedă, printre altele, numeroase covoare basarabene, care au fost ilustrate într'un album ¹⁾ special, tipărit în culori, din care redăm aici un model.

În 1911 savantul geolog A. I. Nabokich donează Muzeului o prețioasă colecție pedologică, baza secției geologice. În 1912 se pune baza colecțiilor entomologice. În felul acesta, la începutul războiului mondial Muzeul din Chișinău avea secții de agronomie, zoologie, etnografie, geologie și entomologie.

Cu aceasta se încheie epoca pur muzeală a instituției noastre.

Primele trei decenii după înființarea Muzeului se caracterizează prin înghețarea colecțiilor.

Soții Ostermann, furnici harnice, precum și alții au adunat material mult, știință însă nu se făcea fiindcă Muzeul n'avea personal cu pregătire superioară.

Războiul și primii ani după Unire i-au adus Muzeului vremuri foarte grele, rămânând aproape fără personal, ba chiar scos din bugetul Statului. Abia după ce Muzeul a tre-

cut (1 Aprilie 1922) în mod definitiv la departamentul Instrucției, au venit vremuri mai liniștite. Geologul N. Florov se întoarce din Rusia în Basarabia, și este numit director al Muzeului.

De acum începe perioada a doua în activitatea Muzeului, caracterizată prin cercetări științifice.

Fauna iernii în Basarabia (diagramă din secția zoologică)

Secondat de asistenții Muzeului, Florov începe

¹⁾ În 1912, cu prilejul împlinirii a o sută de ani de stăpânire rusească în Basarabia, «Zemstvoul» a publicat «Albumul ornamentelor de covoare moldovenești». E o publicație strălucită și care are o îndoită însemnătate: limba românească alături de cea rusească a explicațiilor încă de pe copertă, și prefața lui P. Gore, director al Muzeului pe atunci și bun și vechiu român totdeauna, prefața pe care o reproducem în întregime ca document și amintire pentru scriitor (Nota redacției):

Cele douăzeci și cinci de modeluri reproduse în acest album reprezintă scoarțele ce se păstrează în muzeul Zemstvoulii

gubernial al Basarabiei din Chișinău. Printre cele din urmă adunate de direcția Zemstvoulii basarabean între anii 1910—1912 se găsesc modeluri foarte vechi de artă moldovenească. Din nenorocire arta aceasta este acum în declin în urma multor împrejurări, între altele din cauza corupției gustului în popor care obișnuiește în timpul din urmă tot mai mult produsele de fabrică pentru trebuințele lui și ale casei. Iar pe de altă parte o altă cauză mai este și decăderea oieritului în Basarabia, având ca urmare scumpetea lânii și altele.

În locul scoarțelor groase de odinioară, splendide ca execu-

intense studii asupra solurilor din Basarabia. Aceste lucrări, deși valoroase, au ajuns însă prea unilaterale, dându-se prea puțină importanță celorlalte

personal științific — abia 5 asistenți — de care dispune instituția, să se ocupe cu toate ramurile reprezentate la Muzeu, activitatea lor a fost aproape

Vedere din secția zoologică

discipline și colecțiilor Muzeului. In loc ca puținul

tare și motive, acuma se fac numai țesături rari în fire, cu motive urite, lipsite de gustul și fantezia de altă dată. Lână curată de altă dată superioară, preparată odinioară cu atâta grije de gospodine (domo sedit, lanam fecit) se amestecă acum cu tort de bumbac. In locul culorilor gingașe și trainice care se preparau acasă din ierburi de câmp, din frunze și scoarță de copaci, acuma se întrebuițează culorile de anilină

exclusiv pedologică. Cu toată această unilateral-

cumpărate la oraș. Este de notat că țesutul scoarțelor in Basarabia, care există din timpuri imemorabile, n'a avut nici odată caracterul unei industrii de speculă (prin însăși calitatea acestei arte confecționarea prin fabrici a scoarțelor moldovenești este imposibilă). Scoarțele la noi n'au fost nici odată lucrate pentru vânzare, ele se dedeau ca zestre fetelor, împodobeau și mobilau interiorul caselor țărănești trecând din

tate, N. Florov are incontestabilul merit de a fi încercat organizarea Muzeului și mai ales de a fi introdus un început de spirit științific.

N. Florov părăsește Muzeul în 1931. Dela începutul anului 1932 subsemnatul a fost numit director. În prezent, Muzeul Basarabiei trece printr'o

Galeria principală a Muzeului

Fiind numit profesor la Universitatea din Iași, generație în generație (întreprinderile cu caracter comercial, care au luat naștere din când în când la conacurile Basarabiei n'au reușit). Numai în anii de lipsuri grele când țăranul n'avea cu ce plăti birurile și alte angarale, atunci numai scoarțele erau scoase din casă spre vânzare, — dar asta era o

grea criză materială. Actuala mizerie materială a nenorocire la care nimeni din cele care țeseau scoarțele nu se gândea. Scoarțele noastre moldovenești seamănă foarte mult cu cele italienești; în privința motivelor nu rareori întâlnești la scoarțele noastre motive curat române.

În tot cazul ele se disting de covoarele orientale, pe când

Muzeului este cu atât mai simțitoare, cu cât personalul științific, deși sincer animat de dorul muncii, este pus aproape în imposibilitate de a face cercetări.

Din colecția prosoapelor basarabene. La mijloc țesătura cu care a fost acoperită masa lui Pușchin
(Foto Zabovschi)

Țara ne-am câștigat-o, de acum, pentru a-întări viitorul, trebuie să-i reconstituim trecutul...

Octavian Goga

Clădirea Muzeului este așezată în partea de sus a Chișinăului aproape de punctul cel mai ridicat al orașului. Din tot ce are Chișinăul mai frumos ca arhitectonică, Muzeul se distinge prin stilul oriental (maur) în care a fost construit. Pentru Europeni, înfățișarea clădirii este exotică. Ai putea crede că este un castel, iar după crestele parapetului se ascund arcașii apărători ai cetății.

Muzeul nu are dimensiuni mari, reprezintă însă

la cele din urmă bordura și marginea mai întotdeauna aduc cu câmpul, la scoarțele moldovenești marginea foarte des n'are nici o asemănare cu câmpul. Motivele scoarțelor noastre sunt de asemenea caracteristice prin lipsa câmpului de relief,

o unitate arhitectonică bine încheată și masivă. Dacă dimensiunile nu sunt prea mari, în schimb executarea, mai ales cea internă, este într'adevăr luxurioasă. Interiorul sălilor este împodobit printr'un belșug de stucaturi colorate și admirabil modelate. Sala centrală are plafonul sculptat peste tot, iar la mijloc un acoperiș de geamuri frumos și variat colorate și desenate. Pardoseala este compusă din plăci — mozaic, — ceea ce întregeste și desăvârșește frumusețea tabloului artistic. Oricât ar fi de rafinat simțul artistic al vizitatorilor noștri, toți recunosc neobișnuita frumusețe a Muzeului.

Muzeul, frumos astăzi, doresc să devină și mai bogat mâine, pentru cultura și propășirea poporului românesc.

Dr. Bacaloglu

Să vizităm colecțiile, începând cu cea de etnografie și industrie casnică.

Frumoasă este colecția de covoare. Modelele și colorile se combină în fel și chip, dela rusticismul primitiv, dar sănătos, și până la preponderența influenței urbane. Nu putem să nu deplângem, cu acest prilej, decăderea la care a ajuns industria colorilor de casă. Aici, anilina a devenit dușmanul biruitor al coloranților noștri indigeni, atât de durabili dela foile de ceapă și până la scoarța arinului.

Când privești prosoapele basarabene, parcă te simți strămutat în una din gospodăriile țărănești, ale căror modele drăgălașe — obiecte de specială atenție a copiilor vizitatori — stau prin vitrinele de alături.

Colecția de prosoape conține o piesă istorică: broderia moldovenească cu care a fost acoperită masa poetului A. Pușchin.

Gospodinele găesc lucruri multe și interesante în această secție. Răchita, mlădios produs al lunților noastre, se transformă în împletituri de tot felul. Răbdătoare sunt în mâinile omului și patele, papura, ba chiar și pănușile cucuruzului: din paie și papură papuci, din pănuși pălării de... dame. Când, oare, cucoanele noastre vor introduce aceste pălării, oare ar fi atât de eminamente naționale?

Olăritul are destule obiecte interesante, iar războaiele stau urzite gata de parcă în clipa aceea le-ar fi părăsit țesătoarele.

Diferite costume naționale și alte obiecte completează secția.

Mai bogată este secția zoologică, fiindcă sporierea ei cere mai puține cheltuieli decât a secției etnografice. În schimb, munca preparării este incomparabil mai grea.

Dacă voiți să vă dați seama despre mai mult

— ornamentația lor este mai adeseori geometrică. Se observă trecerea dela motivele cele mai simple și dela liniile întrerupte care se repetă în diferite nuanțe și culori, la ornamentele complicate și variate. Cea mai mare parte a variațiilor

decât modestul început al încrezutei noastre individualități, atunci studiați preparatele embriologice. Veți constata că în faza inițială și «întunecoasă» a vieții noastre nu ne deosebim mai prin nimic de vrednicii patruzezi, porc, vacă, etc. Și când ne gândim că după moarte nu valorăm nici cât acești bravi producători de slănină, carne, brânză...

Bine reprezentată este fauna Basarabiei. Nenumărate sunt păsările, preparate individuale sau grupate în mediul în care trăesc. Le vezi înconjurate de puii lor pufoși, — la cuib, — pe baltă sau umblând prin zăpadă.

Basarabia având multe stepe, este o regiune de predilecție a albinelor și numeroaselor ei neamuri. Ca niște globuri, adeseori mai mari decât capul omului, sunt cuiburile de viespi. Numeroase preparate ne demonstrează metamorfoza insectelor basarabene.

Cine dintre onorații noștri cetitori a avut ocazie să vadă o familie de arici sau cârțițe? Poate nici măcar unul la 100.000, atât se găsesc de rar arici sau cârțițe nou născute. La Muzeul nostru se pot vedea și aceste rarități. Apoi broaște, șopârle și mai ales șerpi de tot felul, inofensivi și veninoși.

Iar colo, un fragment dintr'o pădure stufoasă adăposteste o familie de căprioare și alți reprezentanți al faunei basarabene. Apoi șireata vulpei cu prada ei lângă vizuină, — o baltă din care vidra apare cu un pește în gură, — lebăda, ibisul venit la noi din țări mai calde, și multe altele.

Pe toate însă le întrec, prin tehnica executării, preparatele anatomice. Schelete descompuse în cele mai mici oscioare, — animale întregi cu diversele organe preparate în culori, — organul singur, izolat și vizibil până la cele mai mici ramificații ale lui. Admirație stârnesc preparatele de coroziune, ca de exemplu ale aparatului circulator. Aici ne putem da seama cât de enorm ramificate sunt vasele sangvine. La un cap de om, preparatorul a trebuit să lucreze nu mai puțin de o lună de zile ca să izoleze și să scoată în evidență nervii craniului. Vrednică mână a răposatului Ostermann.

Bine înzestrată este și secția agronomică. Aici agricultorul poate să găsească tot ce-l interesează. Modele de fructe și legume ne arată roadele selecției artificiale, practică și perfecționată de om în decursul secolelor. Forma și coloritul acestor modele sunt atât de reușite încât multă lume nici nu crede că sunt numai imitații.

Când privești — mai ales în timpul iernii — pătlăgelele roșii sau vinete, legăturile de ridichi sau drăgălașele fascicole de cireși grăsulii, — îți zgândără glandele salivare, oricât de puțin ai fi un mâncăcios.

La Muzeu avem struguri și în Ianuarie, chiar pe viță înfrunzită, că doară frigul nu topește ceara. Iar printre crengile viței noastre permanente mișună animalele ce-i sunt prietene sau dușmane.

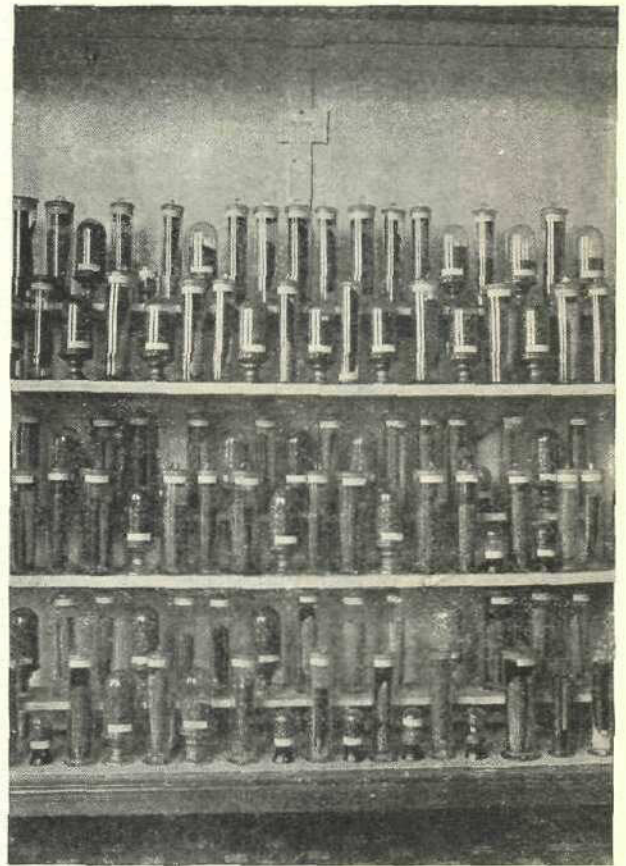
Pentru a arăta mijloacele tehnice întrebuințate în viticultură, secția agronomică aduce unelte și aparate moderne, originale sau modele.

Fitotehnia ne prezintă bunăoară diferite metode de altoire cât și alte lucrări de chirurgie vegetală.

Basarabia, pământ eminentamente agricol, are produse multe și felurite. Aceasta au dovedit-o și repetatele expoziții, dela care s'a păstrat materialul cel mai frumos la Muzeu.

Apoi nenumărate soiuri de cereale, alături de derivatele lor. Mici fascicole de foi de tutunuri basarabene vor fi prilejuit, cred, multor fumători pofta «inhalatorii».

Animalele domestice ale Basarabiei sunt jalnic

Din colecția de cereale basarabene
(Foto Zubovschi)

de degenerate. Cu atât mai bună a fost ideea de a

primitive ca desen, așa încât abia ghicești și încă cu greu, dacă modelul ce-a servit ca motiv a fost o floare sau un animal oarecare.

Calitatea cea mai aleasă a vechilor scoarțe moldovenești

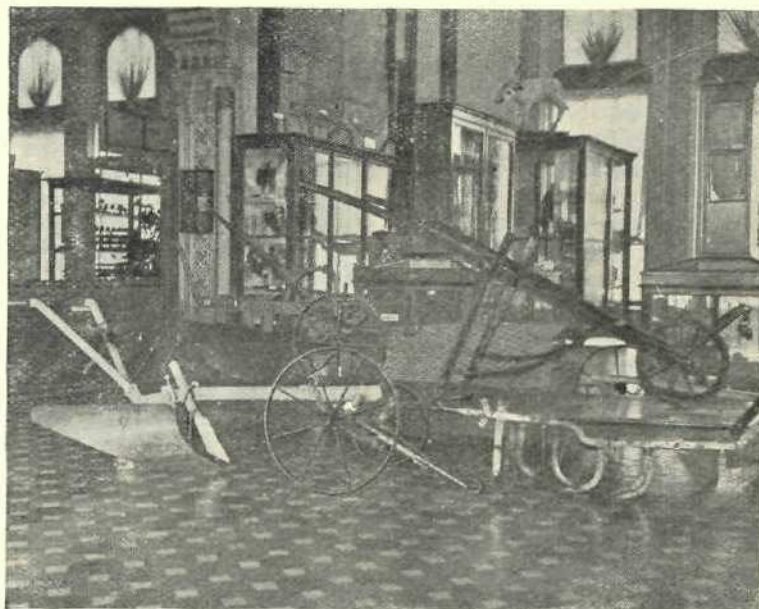
constă din despărțirea câmpului în pătrate și romburi și în diferite rețezări a motivelor ornamentice. Afară de figuri geometrice se întâlnesc foarte des chipuri de flori, de animale și mai rar de oameni. Toate acestea sunt stilizate și

expune la Muzeu modelele și fotografiile raselor superioare, obținute prin selecționare științifică.

Conservarea și industrializarea sistematică a lap-
telui sunt demonstrate dela anatomia vacii și până

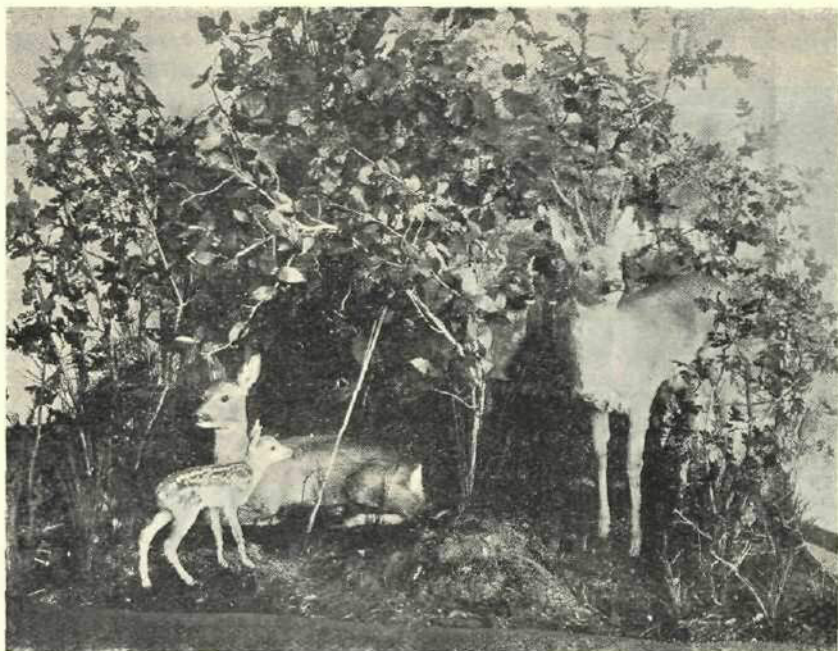
Colț din laboratorul de chimie

Din secția agronomică (Foto Zubovschi)

Ce contrast între porcul gras, rotund cât un butoiu, și calul arab, svelt și sprinten!

la brânză. Din prisaca noastră muzeală, formată din diferite tipuri de stupi, lipsesc numai albinele.

Grupă de căprioare (secția zoologică)

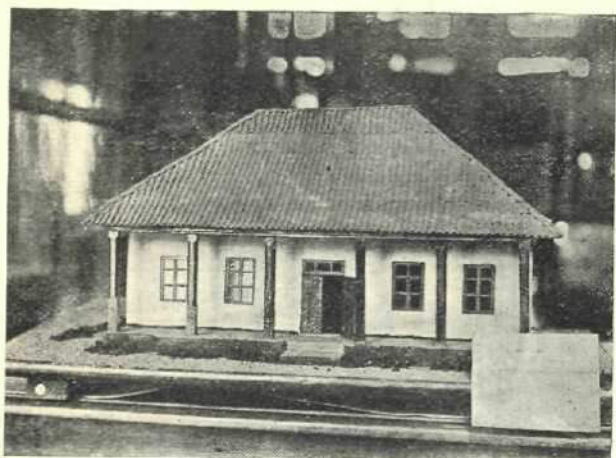
Viața în baltă (secția zoologică)

Mare importanță s'a dat, pe drept cuvânt, patologiei vegetale și animale. Numeroase fotografii și preparate mijlocesc cunoașterea paraziților. Biologia insectelor vătămătoare agriculturii și silviculturii

este prezentată prin preparate care arată atât formele de dezvoltare ale parazitului, cât și daunele aduse plantei.

Secția agronomică are și o frumoasă arhivă foto-

grafică de gospodării, produse vegetale, animale domestice basarabene și multe altele.

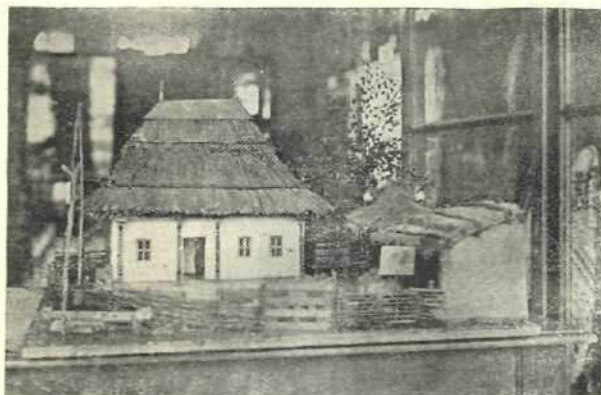

Casă basarabească modernizată (model din secția etnografică)

« Cercetează muzeele ca să cunoști natura pământului, și mai presus de toate viața în și pe pământ, viețuitoarele. Oricâtă abundență de cunoștințe nu folosesc nicidecum dacă nu ai în față și realitatea, vederea, chiar în miniatură, și aceasta se câștigă, se dobândește în muze ».

Mircea Bonifaciu Pitteș
publicist din București.

De numele învățatului rus Nabokich se leagă

Casă basarabească veche (model din secția etnografică)

începuturile secției geologice. Acest savant a înzestrat Muzeul cu o bogată colecție de soluri și

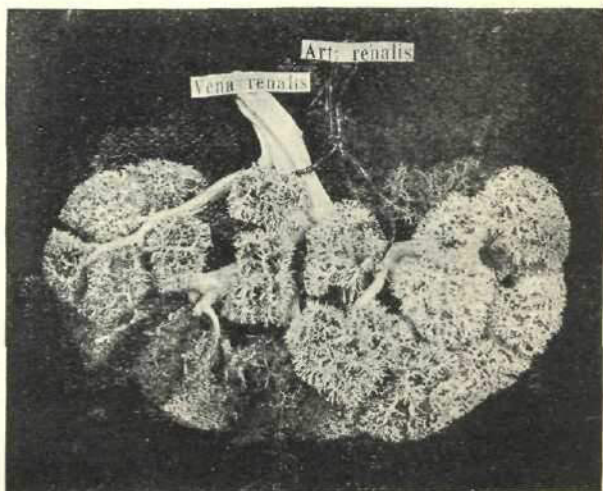
este armonia extraordinară a culorilor. Culorile de odinioară, cum am zis mai sus, erau vegetale și se preparau fără nici un amestec de substanțe chimice. Culorile de anilină de astăzi așa de ieftine și la îndemâna tuturor, nu pot rivaliza cu cele vechi, nici în ce privește nuanțele, nici în ce privește trăinicia. Din nenorocire ele au înlăturat cu desăvârșire pe cele vechi și armonia nuanțelor la scoarțele noastre e pierdută de noi

profiluri până la 4 m. adâncime. Pentru a cunoaște solul cu straturile de dedesubt, nu mai avem deci nevoie să sfredelim pământul, ci găsim la Muzeu numeroși monoliți, așezați în lăzi, în aceeași succesiune în care probele s'au scos din pământ. Cel mai lung monolit, care nu are mai puțin de 22 m., provine dela studiile făcute de Prof. N. Florov.

Secția geologică a dat cuvenită atenție și laturii practice, având o specială colecție de pietre de construcție, recoltate din toate județele Basarabiei.

Provincia noastră este săracă în minerale. Fossilile însă sunt numeroase, mai ales cele terțiare și cuaternare.

Focele fosile dela Chișinău ne arată că în epoci de mult trecute marea se întindea peste locurile

Preparat de coroxiune (rinichiul de om)

pe unde cu milioane de ani mai târziu păștea Hipparion-ul, cal cu 3 degete, dispărut și el, ca și diverșii elefanți cari și ei pe vremuri au fost cetățeni ai Basarabiei.

Atât despre colecțiile Muzeului. Dacă voiți mai mult decât poate spune hârtia atât de puțin grăitoare, atunci să ascultați ce ne-a scris L. Pantazi în cartea vizitatorilor:

« Două ore de observații în tot cuprinsul muzeului, fac mai mult decât ani de teorie ».

Muzeul de Istorie Naturală din Chișinău are și o mică, dar bine organizată grădină botanică. Principiul este să reprezinte, în linii generale, tipurile cele mai de seamă ale asociațiilor vegetale, arătând formele de trecere dela pădure la stepă tipice Basarabiei. Sărmana noastră grădină! dacă

pentru totdeauna. Adevărat că în timpul din urmă în Muzeul nostru s'au făcut încercări pentru reculegerea rețetelor cu culori vechi. Custodele muzeului nostru, d-na Ostermann, a pus multă muncă ca să găsească rețetele vechi, dar a reușit să găsească foarte puține. Cercetările în direcția aceasta continuă. Ar fi foarte trist să ne gândim că modul de preparare

falnicul municipiu al Chișinăului nu subvenționează Muzeul cu absolut nimic; nici măcar apa — atât de trebuitoare și floricelelor noastre — nu o cinstește singurei instituții superioare de știință basarabeană!

În grija Muzeului cad și cele vreo 24 de parcuri naționale, răspândite prin toate părțile Basarabiei. Suprafața totală a acestor rezervații este de circa 5.580 ha, adică 1/700 din totalul provinciei. În majoritate, parcurile sunt mici, afară de cel dela Căpriana, care el singur ocupă un areal de 5.011 ha. Din nenorocire, până acum parcurilor nu li s'a

al acestor culori a fost uitat, dispărând pentru totdeauna, cu aceia cari știau așa de bine să se folosească de ele. Dar speranța reconstituirii culorilor vechi, nu este încă pierdută.

O mare parte a scoarțelor reproduse în acest album, reprezintă prin ele unele exemplare rare de creațiune artistică a poporului nostru, în ce privește desemnul, tehnica și nuanțele. Scoarțele Nr. 3, 7 și 8 sunt după informațiile avute mai mult de o sută de ani și până acum n'au pierdut nimic din frăgezimea tonurilor.

Urzeala la toate scoarțele vechi era din tort de lână albă subțire, la cele de azi vopsite, în culori de anilină strigătoare, care ies așa de repede, din lână neagră și chiar din bumbac. Din cauza urzelei groase țesătura are o înfățișare grosolană și lipsită de supleță, și din cauza asta suferă finețea și frumusețea desenului. Acesta din urmă este uniform și lipsit de fantezie.

dat decât prea puțină grijă. Pentru salvarea acestor monumente ale naturii, direcția Muzeului își dă toate silințele, dar fără mijloace...

În cartea vizitatorilor muzeului, avocatul Cezar Titus Stoica a înscris următoarele cuvinte, pline de înțelegere:

«... Ar fi de dorit ca guvernării noastre să desăvârșească acest muzeu, care este o carte deschisă, plină de elocință pentru generațiile ce se ridică»...

Brațe sunt, dați-ne unelte!

I. LEPSI

Director al Muzeului Basarabiei

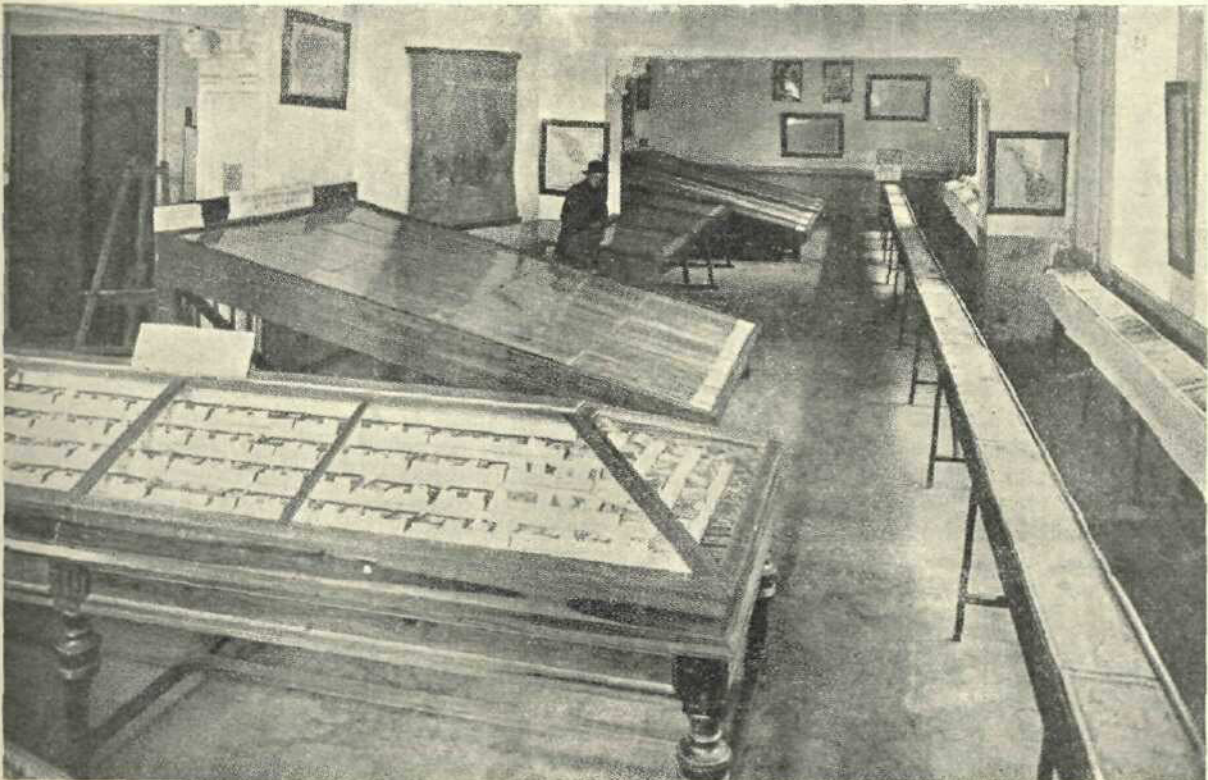
Direcția Zemstvouli gubernial al Basarabiei dorind să îmbunătățească modeluri vechi uitate, a decis să editeze acest album. Poate că frumoasele modeluri reproduse în el vor deștepta iarăși interes pentru arta rară și vor servi de impuls la ridicarea, dezvoltarea și îmbunătățirea ei. Iar dacă în Basarabia se va începe producerea scoarțelor pentru vânzare, ca sprijin pentru gospodăriile țărănești, atunci intenția urmărită de Zemstvou cu această publicațiune va fi pe deplin realizată.

Desenurile de pe scoarțe au fost executate de pictorul G. Roemmer, iar albumul a fost tipărit de firma Brockhaus din Lipsca.

Chișinău, Basarabia, 31 Decembrie 1912.

Membru Zemstvouli, Directorul Muzeului

P. GORE

Sala Pedologică. La dreapta un monolit de 22 m. lungime. (Secția Geologică)